

“El veritable límit de la producció capitalista és el mateix capital, és el fet que, en ella, són el capital i la seva pròpia valorització el que constitueix el punt de partida i la meta, el motiu i el fi de la producció; el fet que aquí la producció només és producció pel capital i no, a la inversa, els mitjans de producció simples mitjans per ampliar cada cop més l'estructura del procés de vida de la societat dels productors. D'aquí que els límits dins dels quals han de moure's la conservació i valorització del valor-capital, la qual descansa en l'expropiació i depauperació de les grans masses dels productors, xoquen constantment amb els mitjans de producció que el capital es veu obligat a fer servir per aconseguir els seus fins i que tendeixen a l'augment il·limitat de la producció, a la producció per la producció mateixa, al desenvolupament incondicional de les forces socials productives del treball. El mitjà emprat – desenvolupament incondicional de les forces socials productives – xoca constantment amb el fi perseguit, que és un fi limitat: la valorització del capital existent. Per consegüent, si el règim capitalista de producció constitueix un mitjà històric per desenvolupar la capacitat productiva material i crear el mercat mundial corresponent, embolica al mateix temps una contradicció constant entre aquesta missió històrica i les condicions socials de producció pròpies d'aquest règim.” (El Capital, Llibre III, Secció 3ª, Capítol XV, K. Marx).

El món capitalista segueix movent-se entre les turbulències produïdes pel seu mateix sistema: les caigudes i punxades dràstiques del capital especulatiu que acumulen un autèntic crac aquest any, els bruscos viratges als preus de les matèries primeres i els col·lapses espasmòdics a la cadena de subministrament. En aquesta crisi, uns i altres tracten de descarregar les pèrdues sobre els seus competidors, preparant inconscientment – amb les accions que es veuen empesos a dur a terme – la gran destrucció de forces productives que exigeix el capitalisme per reprendre un nou cicle d'acumulació per l'acumulació.

A les breus notes que segueixen no reiterarem el contingut íntegre dels anàlisis publicats als números anteriors d'aquesta revista, però remetem al lector a aquests i, en particular, als publicats a les revistes nº63, nº66 i nº68 sobre el desenvolupament de la crisi de sobreproducció relativa de capitals que el capitalisme travessa des del 2008.

El capitalisme ha viscut després de la 2ª matança mundial un procés de culminació de les revolucions burgeses a l'àrea asiàtica i africana que va obrir la porta a un desenvolupament vertiginós posterior del capitalisme principalment a l'àrea asiàtica.

La llei de la tendència decreixent de la taxa de guany combinada amb els diferents moments en què irromp el capitalisme als diferents camps geohistòrics es tradueix en la llei per la qual els capitalismes més joves acumulen a un ritme més ràpid que els capitalismes més vells, els quals acumulen a un ritme més lent.

El desenvolupament capitalista de l'àrea asiàtica amb base industrial ha suposat un enorme baló d'oxigen pel capitalisme mundial, aportant masses enormes de plusvàlua extorsionada a las masses proletaritzades i que es proletaritzaven en aquest procés, aportant un rejuveniment de la taxa de guany al capitalisme occidental que realitzava allà les seves inversions.

La gran massa de proletaris explotats a l'àrea asiàtica s'ha traduït en una gran massa de plusvàlua que, al seu torn, s'ha traduït en una gran acumulació de capital productiu que, al seu torn, s'ha traduït en una gran massa de capital comercial i

financer. Això ha suposat un desplaçament gradual del centre de gravetat del capitalisme cap a Àsia, estimulat dialècticament per la necessitat dels capitalismes més vells (anglosaxó i europeu) de treure a flotació la seva taxa de guany.

D'altra banda, el repartiment del món realitzat a l'alta i Potsdam no es correspon més amb la realitat de les diferents potències imperialistes en pugna: Alemanya va forçar la seva reunificació, la formació de l'UE i l'absorció de l'Europa de l'Est; l'imperialisme rus va ressuscitar del seu enfonsament gràcies als alts preus del petroli i del gas; la potència productiva del Japó va poder ser reclosa dins de les seves fronteres però el capitalisme xinès ha copat les posicions principals en el capital industrial i financer i s'expandeix pel món; altres potències com Turquia, Índia, Brasil i Sudàfrica juguen un paper principal al món capitalista.

Aquest és el context en què esclata la crisi de sobreproducció de capitals del 2008 de la que el capitalisme mundial no aconsegueix sortir, recaient en ella a cada pas. Aquesta dècada i mitja s'ha caracteritzat per una injecció massiva de capitals per part del capitalisme estatunidenc, europeu i japonès, per una caiguda sostinguda dels tipus d'interès i per la deflació exportada al món pel volcà de la producció el centre del qual s'ha desplaçat a Àsia. Aquest tipus d'actuacions monetàries no solucionaran mai la crisi de sobreproducció de capitals i, si allunyen l'esclat d'aquesta, només ho fan augmentant la magnitud del seu esclat: *“I tot aquest sistema artificial d'extensió violenta del procés de reproducció no pot remeiar-se, naturalment, pel fet que un banc, el Banc d'Anglaterra, per exemple, entregui als especuladors, amb els seus bitllets, el capital que els falta i compri totes les mercaderies depreciades pels seus antics valors nominals.”* (El Capital, Llibre III, Secció 5ª, Capítol XXX, K. Marx).

Segons les il·lusions monetaristes (compartides per la burgesia i per una sèrie de suposats marxistes), la injecció massiva de capitals hauria d'haver trobat lloc a la producció capitalista, incrementant la demanda, revertint el procés deflacionari per efecte de la inflació. I és cert que una injecció monetària tendeix a produir inflació si es manté estable el volum del valor de mercaderies que posa en moviment i si aquesta injecció s'integra efectivament a la circulació. Però no va ser així i no ha estat així durant més d'una dècada, en no trobar lloc a la producció capitalista per no poder desallotjar els capitals ja en funcionament: *“A la pràctica les coses es presentarien de tal manera, que una part del capital quedaria total o parcialment ociosa (doncs per poder valoritzar-se d'alguna manera hauria de desallotjar de la seva posició a un capital ja en funcions) i l'altra part es valoritzaria a una quota més baixa de guany per efecte de la pressió del capital ocios o ocupat només a mitges.”* (El Capital, Llibre III, Secció 3ª, Capítol XV, K. Marx).

Aquesta injecció massiva de capitals i els tipus d'interès reduïts a la seva mínima expressió o fins i tot negatius han estat completament impotents durant més d'una dècada per resistir-se al procés deflacionari imposat per la sobreproducció de capacitat productiva, de mercaderies i de capital. En no trobar lloc a la producció capitalista per no poder desallotjar els capitals ja en funcionament, aquesta massa enorme de capital ha estat condemnada als camins de l'especulació: *“La massa dels petits capitals escampats es veuen empesos d'aquesta manera als camins de l'aventura: especulació, combinacions tèrboles a base de crèdit, maniobres especulatives amb accions, crisi.”* (El

Capital, Llibre III, Secció 3ª, Capítol XV, K. Marx). Això ha produït una inflor enorme del capital especulatiu mundial (bossa, renta fixa, deute estatal, criptomonedes, etc.) i de l'endeutament d'empreses i estats, generant-se un enorme barril de pólvora ruixat sense interrupció amb més gasolina i que havia d'explotar, com les bombolles de sabó de les que parla El Capital: ***“hi ha una massa immensa d'aquestes lletres que només representen negocis d'especulació, que alhora es posen al nu i exploten com bombolles de sabó; a més, especulacions muntades sobre capitals aliens, però fracassades; finalment, capitals–mercaderies depreciades o fins i tot invendibles o un reflux de capital ja irrealitzable.”*** (El Capital, Llibre III, Secció 5ª, Capítol XXX, K. Marx).

La crisi de sobreproducció relativa de capitals exigeix la destrucció de la capacitat productiva, mercaderies i capitals excedents. Aquesta destrucció pot adoptar formes més agudes arribant a la destrucció material o bé formes més superficials: ***“les pèrdues es reparteixen d'un mode molt desigual i de forma molt diferent, fent que uns capitals es paralitzin, que d'altres es DESTRUEIXIN, que d'altres experimentin una pèrdua simplement relativa o una depreciació purament transitòria, etcètera.”***

Però, en tot cas, l'equilibri es restablirà mitjançant la immobilització i fins i tot la DESTRUCCIÓ de capital en major o menor proporció. I això es farà extensiu en part a la substància material del capital (...) La paralització de la producció així operada prepararà una ampliació posterior de la producció dins dels límits propis del capitalisme.

D'aquesta manera, es reprendrà de nou el cercle. (...) D'altra banda, en estendre's les condicions de producció, en ampliar-se el mercat i en augmentar la capacitat productiva, es reprendrà el mateix cercle vicios d'abans.” (El Capital, Llibre III, Secció 3ª, Capítol XV, K. Marx).

La mera paralització de part de la capacitat productiva i l'explosió de les bombolles de sabó del capital especulatiu només produiran un alleujament momentani i transitori pel sistema capitalista, sacrificant una part de tot el guany acumulat en forma de capital fictici i imposant temporalment les pèrdues a determinades fraccions de la burgesia, determinant fins i tot la ruïna i fallida d'una part d'ella. Però és només la destrucció material de la sobreproducció productiva el que pot permetre el relançament d'un nou cicle d'acumulació capitalista: ***“La guerra és la solució capitalista de la crisi; la destrucció massiva d'instal·lacions, de mitjans de producció i de productes permet a la producció recuperar-se, i la destrucció massiva d'homes posa remei a la “sobrepoblació” periòdica que va de la mà amb la sobreproducció.”*** (Auschwitz o la gran coartada, Programme communiste, 1960).

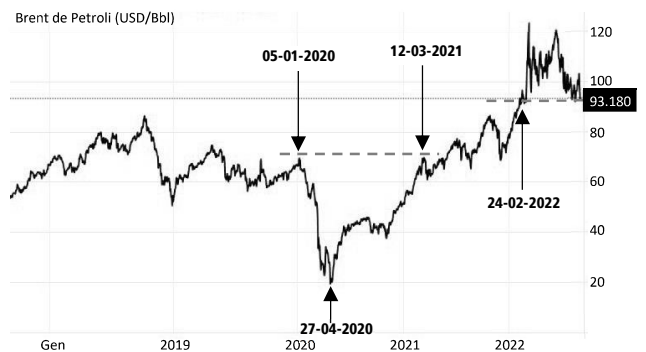
És per aquest motiu que les guerres són inevitables al capitalisme i que el capitalisme es veurà abocat a la tercera guerra mundial, única forma de realitzar la destrucció de forces productives imposada pel mode de producció capitalista per preservar la seva finalitat limitada, la revalorització de capital, la seva taxa de guany. La **ruptura del repartiment del món** posterior a la segona guerra mundial i la necessitat d'un nou repartiment, són les variables que completen la macabra equació que tenen com a resultat: **TERCERA GUERRA MUNDIAL.**

Veurem que fins i tot la burgesia es veu obligada a admetre'l a les declaracions dels representants de les potències imperialistes en pugna, però ni tan sols això serveix perquè

determinats suposats marxistes (en realitat autèntics i veritables creients en el capitalisme) entenguin i acceptin aquest necessari desenvolupament i conseqüència del mode capitalista de producció, que haurem de jugular abans, durant o després d'esclatar la guerra.

La paralització d'amplis sectors de la producció mundial es va presentar el 2020 en la forma de confinaments, bloqueigs de ports i tancaments de fàbriques. En aquest procés EEUU va intentar (infructuosament) tancar la Xina exigint el tancament de les seves fronteres amb l'excusa dels contagis, com havia aconseguit fer amb el Japó imposant-li la contingentació als anys 90. Aquesta paralització parcial de la producció i de la circulació capitalista mundial, així com la posterior **represa epilèptica de la producció i circulació** (a mitjans del 2020 i principis del 2021) han produït dialècticament desabastiments i abarrotaments alternament als diferents nodes de la circulació mercantil a través de les múltiples convulsions del procés. Hem vist simultàniament una sobreproducció productiva condemnada a l'ociositat per falta de matèries primeres i una sobreproducció de mercaderies que no es podien desplaçar. I, per si algú objecta el caràcter relatiu d'aquesta supercapacitat productiva i sobreproducció, no s'ha d'oblidar mai que: ***“Si es diu que la superproducció és purament relativa, es fa una afirmació absolutament exacta; però de la mateixa manera pot dir-se de tot el règim capitalista de producció: tampoc aquest, en el seu conjunt, és més que un règim de producció relatiu, que els seus límits no són absoluts, malgrat sí que ho són per ell i a base d'ell.”*** (El Capital, Llibre III, Secció 3ª, Capítol XV, K. Marx).

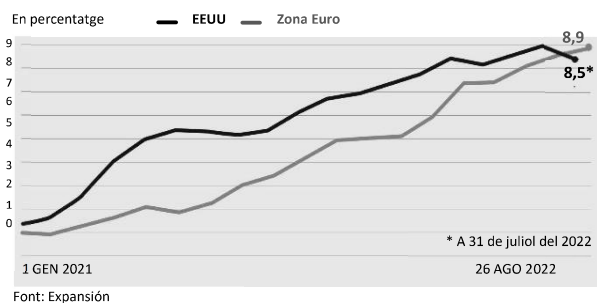
La represa epilèptica de la circulació capitalista ha produït una escassetat conjuntural de matèries primeres i productes intermedis (capital constant de les successives indústries capitalistes a la cadena de producció) que ha fet augmentar dràsticament els seus preus, produint al seu torn un sobreencàrrec d'aquestes que ha tensat encara més el desequilibri entre oferta i demanda fent augmentar encara més els seus preus i la inversió de capital, preparant la sobreproducció futura de totes aquestes matèries primeres i productes intermedis. A la llista d'afectats trobem tota una sèrie de metalls, els semiconductors, el petroli i el gas. De l'evolució posterior de les cadenes de subministrament proporcionarem les dades més endavant i tractarem dels cereals en particular. Alhora ens interessa deixar assentat aquí que és aquest fenomen succeït en el marc del **procés de reproducció i rotació del capital productiu** (que engloba la seva producció i circulació) el que ha motivat l'augment dels preus, la **inflació**. No es pot deixar de mencionar l'augment dràstic del preu del transport de contenidors per mar des d'Àsia al món (veure “El Comunista” nº68, pàg. 10, per més detall), que s'ha produït com a combinació de la represa epilèptica de la circulació i del desplaçament del centre de gravetat de la producció capitalista a Àsia.

Observem l'evolució del preu del petroli. A finals d'abril del 2020, el preu del petroli va començar a pujar arribant al març del 2021 al nivell de 70\$ que havia assolit a l'inici de gener del 2020. Va seguir pujant a partir d'aquí i el barril de Brent estava situat en 92\$ en el moment de l'entrada de l'exèrcit rus a Ucraïna, nivell al qual ha tornat a estar més endavant després d'haver assolit un pic de 130\$ el barril.

L'explicació d'aquest increment del preu del petroli està publicada a "El Comunista" nº68 (pàg. 14) a les taules que mostren que **l'OPEP ha mantingut el subministrament de petroli per sota de la demanda global i substancialment per sota de la seva capacitat de producció**. L'augment del preu del petroli és un dels principals motors de l'actual inflació que, com es veu, no està directament relacionat ni amb la política monetària ni tan sols amb la guerra a Ucraïna (tot i que el redireccionament dels fluxos de venda i l'especulació hagin aportat l'estímul per arribar a un pic puntual): **si l'OPEP augmentés la producció conforme a la seva capacitat productiva real, el preu del petroli s'enfonsaria com un plom**.

Si ara observem a la següent gràfica l'evolució de la inflació a EEUU i a la UE, veurem que la inflació comença a augmentar acceleradament el març del 2021. La inflació segueix creixent i accelera el pas en el moment en què el preu del petroli supera el nivell de gener del 2020. La inflació a EEUU estava a 7,5% i pujant en el moment de l'entrada de les tropes russes a Ucraïna (24-02-2022) i que ha començat a alentir-se després tot i la continuació de la guerra a Ucraïna.

Algunes explicacions errades

Amb l'ànim de profunditzar en la precisió de les causes de l'actual inflació, prendrem els últims números publicats de l'actual "il Programma Comunista" (nº 3/2022) i de "il Comunista" (nº173), del mateix grup que publica "Le Proletaire", per comparar les explicacions publicades en elles.

Pel que fa a "il Programma Comunista" (nº 3/2022), el seu anàlisi es limita a dir que la inflació és "filla primogènita" de la política monetària, compartint així les il·lusions monetaristes de la burgesia. Haurien d'explicar per què no es va disparar la inflació durant els anys 2008-2014 (programa de compra d'actius de la Fed) o successius del 2014 (programa de compra d'actius del BCE) o fins i tot durant 2019-2020 (moment de màxima intensitat de compra d'actius i baixada de tipus) o al Japó des de l'any 2000, sinó que s'ha disparat justament durant el primer trimestre del 2021, en plena represa epilèptica de la producció i amb la producció del petroli mantinguda per sota de la demanda. En tot cas, la "filla primogènita" de la política monetària és la inflor del capital especulatiu, la inflor de l'endeutament general i la posterior rebentada d'aquestes bombolles que estem presenciant.

Tampoc "il Comunista"/"Le Proletaire" (nº173) proporciona una explicació suficient ni correcta. S'afirma que el creixement estimat pel 2021 per part de l'OMC (10,8%) "dibuixa el quadre d'una forta represa econòmica" i té com "causa principal" la "injecció massiva de capitals i de creació monetària" que ha "aconseguit relançar l'economia". Deixem de costat de moment que prendre l'índex del comerç mundial (i a més només d'un sol any) com a base per afirmar una "força represa econòmica" és una mica limitat. Però la mateixa OMC ha calculat el 5,3% de caiguda del comerç global al 2020, així que es poden fer els següents comptes: 100 (punt de partida el 2019); 100 - 5,3% x 100 = 94,7 (punt d'arribada el 2020); 94,7 + 10,8% x 94,7 = 104,92 (punt d'arribada el 2021). En cas de confirmar-se el 10,8% respecte al 2020 (màxima depressió del comerç), l'increment del comerç mundial respecte del 2019 seria menys de la meitat, és a dir, el 4,92% deixant en dubte el suposat "quadre de forta represa econòmica". S'ha d'afegir que s'afirma que "la principal causa" ha estat la política monetària de la Fed i el BCE però les dades són de l'augment del comerç mundial, on el principal increment d'exportacions i importacions és aportat per Àsia. És probable també que ja hagi arribat a les seves oïdes que uns pocs mesos després de la seva valoració el món capitalista en general està parlant de "recessió". Les gràfiques sobre la producció industrial de diversos països publicats en aquesta mateixa pàgina contradiuen també l'afirmació realitzada.

Al mateix article, "il Comunista"/"Le Proletaire" afirma que el fet d'haver proseguit amb els programes de compra quan "havien aparegut els primers senyals de la inflació" va conduir a què "el resultat inevitable ha estat la caiguda del valor dels diners i per tant la consegüent inflació". Amb aquest argument, la inflació s'explica per la continuació de la política monetària quan ja havia aparegut la inflació. Així queda sense explicar per què apareix la inflació, és a dir, la seva veritable causa.

Que la política monetària expansiva durant una dècada no va disparar la inflació és un fet material. Per tant, l'explicació mecànica i simplista en base a la política monetària coixeja per tot arreu. Per contra, s'ha d'entendre per què no van produir inflació els mateixos programes fins aquest moment (i per què la inflació ha seguit pujant tot i haver-se frenat els programes), quines són les condicions en les que una emissió massiva de diners pot produir inflació (la qual cosa és certa) i en quines altres condicions la injecció massiva de diners no aconsegueix ni tan sols revertir la deflació.

A un altre punt del mateix número de "il Comunista"/"Le Proletaire" (nº173) trobem una autèntica **frase de periodista**: "A Europa, des del 2011, el cost dels diners no augmentava". Amb això es passa per alt completament del fons de la qüestió que és que des del 2011 el que ha succeït és una caiguda continuada del tipus d'interès, el qual ha estat a zero i a negatiu des del 2014 fins el 2022. Això és completament diferent a dir que "el preu dels diners no augmentava"...

Marx feia escarni de la mania d'agafar termes de la premsa burgesa en lloc d'utilitzar els conceptes precisos del socialisme científic: "la lluita de classes existent és substituïda per una frase de periodista: «el problema social», per a la solució del qual «es prepara el camí»" (Crítica al Programa de Gotha, 1875). La ja mencionada no és l'única "frase de periodista", que es troba en aquest número de "il Comunista"/"Le Proletaire" donat que s'utilitzen a discreció etiquetes com "crisi sanitària mundial" (que no significa res i pren les conseqüències per les causes) i "crisi energètica" (tornarem després sobre què s'entén per això) o "crisi del gas" (sic); etiquetes que només serveixen per

desdibuixar el concepte marxista de crisi i la realitat material de la crisi al capitalisme.

En aquest segon article s'intenta un altre esquema per explicar la inflació. Primer s'explica la "crisi energètica" per la guerra a Ucraïna i després s'explica la inflació per la "crisi energètica" i la guerra a Ucraïna. Com es pot veure a les estadístiques publicades, l'increment del preu de l'energia en general i a Europa en particular és anterior a la guerra a Ucraïna, malgrat que hagi seguit incrementant-se després. Com hem mostrat també, la inflació és al seu torn anterior a la guerra a Ucraïna i es motiva per la represa epilèptica de la circulació. Segueix a continuació al mateix article una autèntica confusió entre l'increment dels preus globals i l'increment dels costos energètics (es presenten els segons com si fossin els primers) per concloure sorprenentment: "*Per tant no tot era culpa dels costos energètics...*". A més de ser contradictori amb les dades de l'increment dels costos de l'energia proporcionats a la frase anterior (oportunament confosos amb l'increment dels costos en general), veiem que "il Comunista"/"Le Prolétaire" comparteix amb "il Programma Comunista" la il·lusió monetària com explicació principal de l'actual inflació. Com a molt, la ubica com a resultat de la "crisi energètica" que fan derivar de la guerra a Ucraïna. És rellevant notar que per "crisi energètica" la revista "il Comunista"/"Le Prolétaire" sembla concebre solament la carestia de gas i l'augment de preus a Europa, donat que l'ubiquen a continuació de l'inici de la guerra a Ucraïna, però, com ja hem vist, el preu del gas i del petroli van augmentar a nivell mundial molt abans i es mantenen alts per causes diferents.

A la seva explicació es produeix una inversió dels processos reals. En canvi, a la realitat material, és la situació econòmica de sobreproducció de forces productives, mercaderies i capitals que s'havia gestat i s'estava manifestant (junt amb el desplaçament del centre de gravetat del capitalisme i la ruptura del repartiment mundial) la que ha determinat l'esclat de la guerra a Ucraïna; la mateixa situació que ha produït el col·lapse de la cadena de subministrament torpedinant la rotació i la reproducció global del capital; la mateixa que ha imposat la paralització de part de la capacitat productiva i la incineració en curs de part del capital fictici acumulat.

Les conseqüències d'una mateixa causa interaccionen entre elles i s'interrelacionen, podent actuar com amplificadores o com mitigadores dels efectes en qüestió. En realitat, sovint actuen dialècticament en ambdós sentits. Per exemple, el bloqueig al petroli rus ha generat inicialment un augment addicional del preu del petroli, però, al mateix temps, ha forçat la venda d'una quantitat enorme de petroli i gas amb descomptes d'entre 20 i 35\$ per barril: el mateix fenomen contenia els elements que anaven a fer baixar el preu al seu punt de partida pocs mesos després. No obstant, és una autèntica confusió ubicar el que és una de les conseqüències d'una causa determinada, com a causa principal de les altres derivades suplantant la causa última original.

Trobem també al "il Comunista"/"Le Prolétaire" la curiosa afirmació que "*el gas i el petroli són indispensables per a la producció capitalista, una producció generadora de guanys que no poden funcionar amb fonts d'energia renovables*". Això no és

més que una reverberació de la mística ecologista petitburguesa que s'afirma, a més, sense ni tan sols intentar argumentar-la. Per contra, afirmem que és perfectament possible un capitalisme igual de sanguinari i explotador que l'actual sobre la base de les denominades energies renovables (veure article "*Fonts d'energia i capitalisme*" pàgs. 12 i 13 d'aquesta revista).

Finalment, trobem la següent afirmació: "*Ahir, la crisi petrolífera del 1973 ha anticipat la crisi mundial del 1975; avui, la crisi del gas (sic), si no anticipa per algun any una crisi mundial de les dimensions de la del 1975, ha creat la gènesi dels seus factors*".

COM SI EL CAPITALISME NO ESTIGUÉS EN PLENA CRISI DES DEL 2008! I, més específicament, com si no anessin punxant estrepitosament des de desembre del 2021 totes les borses, els bons estatals i el deute corporatiu (el mercat de renda fixa ve caient fins i tot des de gener del 2021) mentre la reproducció i rotació del capital es realitza a través de convulsions i espasmes. No podem deixar de recordar que la veritable crisi del sistema capitalista és una **CRISI DEFLACIONÀRIA** i la del 1975 va ser una crisi inflacionària.

Serveixi l'anterior per donar elements sobre la insuficiència de les explicacions de la inflació merament monetàries o que ubiquin el seu origen al conflicte militar a Ucraïna o a l'escassetat de gas a Europa.

Abans de continuar amb l'anàlisi del desenvolupament dels esdeveniments a la resta d'articles, volem recordar un parell de valoracions addicionals sobre el tema que estem tractant:

"El que aquí ens interessa sobretot són les conseqüències a mig-llarg termini: (...) amb tota aquesta inversió d'avui es prepara la gegantesca superproducció de demà." (El Comunista nº66, pàg. 18).

"La (super)capacitat productiva continua intacta i, al mateix temps, una major demanda provoca una major oferta i no una alça definitiva dels preus del mercat" (Salari, preu i guany, K. Marx, 1865), és a dir, una major sobre capacitat productiva. (...) sense la generació de més electroxocs, espasmes i col·lapses la tendència general seria reprendre la senda de la sobreproducció i la deflació.

Tot això no descarta que al món capitalista en general i al capitalisme occidental en particular es desenvolupin – i fins i tot de forma més accentuada – episodis d'inflació. (...)

El que significa és que el capitalisme només pot tractar de sortir del pantà en el que va enfonsant-lo la sobreproducció a través d'una sèrie creixent de crisis, conflictes i espasmes." (El Comunista nº68, pàg. 16).

Veurem en els següents articles les conseqüències que havia de tenir en l'àmbit financer el desenvolupament anterior i la descàrrega del qual l'imperialisme occidental ha intentat concentrar sobre l'imperialisme rus. Al mateix temps que analitzem en quina mesura s'ha aconseguit aïllar o no a Rússia, observarem l'evolució de les cadenes de subministrament i la seva afectació a la rotació i reproducció del capital, l'exacerbació de la guerra comercial desencadenada, el redireccionament dels fluxos de mercaderies i matèries primeres, així com el reflex polític militar a l'interior de les principals potències imperialistes i als xocs entre elles.